

Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Jihomoravského kraje

„Předcházení environmentálním problémům vzděláváním a osvětou
je levnější a účelnější než jejich následné řešení.“

Zpracovatel:
Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání,
Brno, Lipová 20

(leden 2006)

Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Jihomoravského kraje na léta 2006 – 2010

1. ÚVOD.....	3
1.1 Cíl Koncepce EVVO JMK.....	3
1.2 Výchozí situace pro zpracování aktualizované koncepce.....	3
1.2.1 Hodnocení plnění Koncepce EVVO JMK v období 2003 – 2005.....	3
1.2.2 Výchozí materiály pro zpracování koncepce.....	5
1.3 Metodika zpracování koncepce.....	6
1.4 Zpracovatelé koncepce.....	6
2. TERMINOLOGIE.....	8
2.1 Základní pojmy.....	8
3. CÍLE EVVO PRO JEDNOTLIVÉ CÍLOVÉ SKUPINY NA LÉTA 2006 – 2010.....	11
3.1 Environmentální vzdělávání a osvěta veřejnosti.....	11
3.2 Environmentální výchova dětí a mládeže, vzdělávání pedagogických a odborných pracovníků.....	15
3.2.1 Předškolní a školní vzdělávání.....	15
3.2.1.1 Mateřské školy.....	15
3.2.1.2 Základní, střední a vyšší odborné školy.....	17
3.2.2 Mimoškolní výchova a vzdělávání dětí a mládeže.....	21
3.2.3 Environmentální vzdělávání na vysokých školách.....	23
3.2.4 Další vzdělávání pedagogických pracovníků.....	25
3.3 Environmentální vzdělávání a osvěta v podnikové sféře a zemědělství.....	26
3.4 Environmentální vzdělávání a osvěta ve veřejné správě.....	29
4. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA.....	33
4.1 Komunikace, propagace a práce s médii.....	33
4.2 Spolupráce v oblasti EVVO.....	33
4.3 Zajištění rovného přístupu k aktivitám EVVO.....	34
5. ORGANIZAČNÍ ZABEZPEČENÍ SYSTÉMU EVVO.....	35
5.1 Koordinace zajišťování koncepce v rámci JMK.....	35
5.2 Subjekty zodpovědné za plnění koncepce a akčního plánu.....	35
5.3 Způsob vyhodnocování koncepce a akčního plánu.....	36
5.4 Financování EVVO v Jihomoravském kraji.....	37

Přílohy: Akční plán Koncepce EVVO JMK na období 2006 – 2007
Přehled organizací zabývajících se EVVO

1. ÚVOD

1.1 Cíl koncepce EVVO JMK

Snahou environmentální (ekologické) výchovy je vzbuzovat a udržovat mezi občany poptávku po ekologicky příznivějších způsobech života, po zdravé přírodě a krajině, povzbuzovat občanskou angažovanost vedoucí k udržitelnému rozvoji obce, regionu i Země, utvářet takové hodnotové orientace, které kvalitu života spatřují ve zřetelných důzdech na ekologicky příznivé jednání, na nekonzumní, duchovní stránky lidského života. Prostřednictvím EVVO je rozvíjena vnímavost, vstřícnost a tvořivost lidí při řešení problémů péče o přírodu i problémů lidské společnosti a jsou předkládány životaschopné, lidsky přijatelné alternativy životního stylu, které podporují tvořivost, invenci, osobní nasazení i radost z takového konání.

Cílem Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Jihomoravského kraje (dále jen „koncepce EVVO“) je zvyšovat spoluodpovědnost lidí za současný i příští stav přírody i společnosti, za smysluplné využívání místních zdrojů, za místo, region i planetu, které jsou jim domovem.

Úroveň trvalé péče o životní prostředí úzce souvisí se stavem environmentálního vědomí a vzdělanosti obyvatel. Vzdělávání patří mezi hlavní priority při každoročním sestavování rozpočtu Jihomoravského kraje. Realizace koncepce EVVO vyžaduje ekonomickou podporu, ovšem vynaložené částky se dlouhodobě projeví ve významných úsporách finančních prostředků nezbytných pro nápravy poškozeného životního prostředí i zdraví obyvatel.

1.2 Výchozí situace pro zpracování aktualizované koncepce

1.2.1 Hodnocení plnění Koncepce EVVO JMK v období 2003 – 2005

V roce 2005 končí platnost stávající koncepce EVVO, jejíž hodnocení je důležitým podkladem pro tvorbu její nové podoby. Na zakázku zpracovatele, kterým je Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání (dále jen „Lipka“), vypracovala toto hodnocení Katedra environmentálních studií FSS Masarykovy univerzity. Informace byly získány z oficiálních i pracovních materiálů Odboru životního prostředí a Odboru školství Krajského úřadu JMK (Koncepce EVVO JMK, Akční plány na jednotlivé roky, projekty akčních plánů, přehled dotací ap.), z materiálů a webových stránek dalších krajů, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva školství a dalších subjektů. Dalším důležitým zdrojem byly informace, poznatky a zkušenosti aktérů EVVO v JMK, se kterými byly provedeny rozhovory. Tyto rozhovory probíhaly v období srpen až září roku 2005 a byly vedeny se zástupci z oblasti školství, péče o životní prostředí, neziskového sektoru a dalších subjektů, ale i s politickými představiteli JMK. Část dotazovaných se přímo podílela na vzniku koncepce EVVO pro období 2002–2005, mohla tedy porovnat původní plány a způsoby jejich realizace. Další část respondentů na tvorbě minulé koncepce EVVO účastna nebyla, tato skupina byla přínosná především nezaujatým pohledem „zvenčí“. Katedra environmentálních studií dále zpracovala hodnocení plnění koncepce EVVO a Akčního plánu v období 2002–2005 s komentářem úspěšnosti včetně SWOT-analýzy. Uvedené materiály byly předány Lipce a OŽP KrÚ JMK.

EVVO je zakotvena ve schváleném Programu rozvoje Jihomoravského kraje z roku 2003 - problémový okruh: Životní prostředí a přírodní zdroje; problémová oblast E2; opatření 2.3: Podpora rozvoje systému ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty.

V Jihomoravském kraji funguje celá škála smysluplných aktivit, které se týkají ekologické výchovy dětí, mládeže a vzdělávání dospělých a spolupráce na poli ochrany přírody a krajiny. Tato činnost má základy v akcích probíhajících před rokem 1989, které zajišťovali dobrovolníci a různá neformální seskupení. Role občanských sdružení v Jihomoravském kraji je stále velmi silná, existuje zde

řada organizací s místním, ale i celorepublikovým významem. Z jihomoravského prostředí pochází množství funkčních modelů, které se staly inspirací i pro další regiony.

Bylo tedy přirozené, že tvorba Konceptce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty byla iniciována bezprostředně po vzniku Jihomoravského kraje. V roce 2002 Lipka oslovila OŽP KrÚ JMK s návrhem na zpracování konceptce EVVO. Odbor životního prostředí tuto iniciativu okamžitě přijal a postupně vytvářel podmínky pro její vytvoření. Lipka byla po celou dobu práce na koncepci EVVO, i při její následné realizaci, styčnou organizací, která kraji zprostředkovává kontakt s dalšími spolupracujícími organizacemi, ať už školami či občanskými sdruženími. Na základě konceptce EVVO pak byla navázána spolupráce nejen s dalšími neziskovými organizacemi, ale také kontakty mezi odbory životního prostředí a školství Krajského úřadu JMK. Tento integrující vliv lze považovat za velmi pozitivní.

Přínos konceptce EVVO i v dalších oblastech, jakými jsou zdraví obyvatel, péče o krajinu, rozvoj občanské společnosti a zájmu občanů o okolní dění, dosud není představiteli JMK plně doceňován. Podobně není dostatečně reflektována skutečnost, že obyvatelé a mnohá občanská sdružení rozvíjejí aktivity přispívající ke zvýšení kvality života na území kraje. V řadě případů by bylo přínosné, aby JMK vyjádřil své směřování k udržitelnosti nejen finančně, ale i zřetelnou politickou podporou. Při jednáních na politické úrovni mnohdy zůstávala environmentální témata na posledních místech pozornosti. Důležitost dané problematiky byla nejvíce doceňována odborem životního prostředí, který hned od počátku přímo podporoval řadu konkrétních činností.

Jihomoravská konceptce EVVO vznikala jako jedna z prvních v republice, proto bylo obtížné stanovit její podobu, způsob realizace a vyhodnocování úspěšnosti. Rozdělení na cílové skupiny „veřejnost“, „školství“, „podniková sféra“ a „veřejná správa“ se ukázalo jako logické a funkční. Při zpracování bylo těžké odhadnout míru obecnosti informací a reálnost navrhovaných úkolů. Některé úkoly formulované v Akčním plánu se proto nepodařilo naplnit v celé šíři, ať už z důvodů kapacitních nebo finančních. Naopak řadu úkolů se realizovat podařilo, poněvadž byly stanoveny konkrétně a smysluplně, s možnostmi a zájmem na jejich uskutečnění.

Nejvýraznější aktivity, na kterých kraj spolupracoval, probíhaly v oblasti školství, kde se podařilo navázat na bohaté zkušenosti z předchozího období. Odbor školství zajistil podmínky pro fungování krajské příspěvkové organizace Lipka a jejich odloučených pracovišť, byl zapojen do řešení vybraných úkolů Akčního plánu a vytvořil úspěšný dotační program v oblasti EVVO. Podařilo se zajistit informační servis zainteresovaným školám, dokončit terénní pracoviště Jezírko a pobytové středisko Rychta Krásensko pro školy i veřejnost, a zahájit na těchto pracovištích výukovou činnost. Byly připravovány semináře a pořádány konference ekologické výchovy. Pro další období je jedním z hlavních úkolů vytvoření systému environmentálního vzdělávání pedagogů.

Méně přehledná byla situace v oblasti osvěty veřejnosti. Kraj podpořil jednotlivé akce, např. Den Země. Cílená osvěta v konkrétní tematice ovšem nebyla soustavněji zajišťována. Podařilo se však získat finanční podporu z Evropského sociálního fondu (z Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů) na významný projekt „Síť environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Jihomoravském kraji“, který umožní vybudování 13 poradenských míst na území celého kraje a zajistí šíření informovanosti. Realizátorem tohoto projektu je Lipka. Na uskutečňování se podílí 14 partnerů včetně nestátních neziskových organizací a JMK. Projekt je dvouletý, proto bude potřeba vytvořit podmínky pro jeho pozdější rozvoj a nalézt účinný model dalšího financování.

Pro vzdělávání podnikatelů nebyly nalezeny účinné nástroje. Pro budoucí období je důležité vytvořit způsob pozitivní motivace a spolupráce s podnikatelskou sférou.

V oblasti veřejné správy a spolupráce se samosprávou, v ekologizaci provozu úřadů byly učiněny některé pokusy, ale většinou nebylo dosaženo výraznějších výsledků. Toto pole se ukazuje jako velmi perspektivní, protože JMK jako veřejná instituce svým vlastním postojem může být vzorem a kladně ovlivňovat další subjekty ve veřejné správě i v podnikatelské sféře. Kraj navíc může ze své pozice

napomoci šíření informovanosti v municipální sféře, a to přímo v obcích, či prostřednictvím mikroregionů.

Krajská koordinační skupina (KKS) byla tvořena z politických představitelů a úředníků Krajského úřadu. Přímé realizátory EVVO v ní zastupoval pouze pracovník Lipky. Tento model KKS byl velice účinný při prosazování EVVO v rámci schvalovacích procesů JMK, avšak nebyl dostatečně funkční pro naplnění akčního plánu v celé jeho šíři.

Financování úkolů akčních plánů pro jednotlivá léta bylo od roku 2004 umožněno z rozpočtu kraje. Od tohoto roku je také vypisován dotační titul pro NNO a podnikatelské subjekty přes odbor životního prostředí, pro školy a školská zařízení prostřednictvím odboru školství. Krajský fond podpory EVVO navržený v akčním plánu, který by mohl být dotován z jiných zdrojů, zatím nevznikl a dotační tituly jej zatím nemohou v plně šíři nahradit.

Činnost EVVO je centralizovaná v městě Brně a blízkém okolí. Naopak některé mimobrněnské oblasti patří podle hodnocení MŽP do kategorie, tzv. „bílých míst“, kde se nedaří vykonávat soustavnější působení EVVO. Podpora rozvoje nových organizací v těchto oblastech zatím nefunguje, poněvadž místní začínající subjekty většinou nemají zkušenosti se získáváním finančních prostředků a ani kapacity na zpracování větších projektů (minimální částka z dotačních titulů EVVO je pro některé malé organizace příliš vysoká).

Od roku 2004 vydává kraj ve spolupráci s Rezekvítkem a Lipkou dvakrát ročně časopis Jihomoravské ekologisty, který zdarma dostávají všichni ředitelé škol a starostové v JMK. Další informace se objevují v Jihomoravských listech - příloze deníku DNES. Spolupráce s dalšími médii byla zatím nekoordinovaná a náhodná. Média jako důležitý zdroj informací, ale především jako možnost ovlivnění veřejného mínění a nástroj ke vzbuzení zájmu o danou problematiku, není pro budoucí období vhodné podceňovat.

Jihomoravská koncepce vznikla mezi prvními v České republice a stala se inspirací pro tvorbu podobných materiálů v mnoha dalších krajích. Jejich zpracovatelé se často obraceli na JMK s žádostí o konzultace a odborné posouzení jejich textů.

Na základě hodnocení koncepce je třeba ocenit realizované projekty i soustavnost v EVVO. Jako žádoucí se ukazuje větší míra iniciativy kraje. Díky získaným zkušenostem a možnostem již nastartovaných aktivit má nově vznikající koncepce EVVO nebývalý potenciál umožnit skutečný posun EVVO. Z hlediska realizátorů EVVO v kraji je obecně nejvíce oceňován přístup vedoucí Odboru životního prostředí KrÚ JMK Ing. Bc. Anny Hubáčkové, jejíž dlouhodobou snahou je maximální podpora rozvoje EVVO ve všech oblastech.

1.2.2 Výchozí materiály pro zpracování koncepce

Základními materiály, z nichž zpracovatel vycházel při aktualizaci koncepce, jsou:

- A. Zákon č. 123/98 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění zákonů č. 132/2000 Sb. a č. 6/2005 Sb.
- B. Státní politika životního prostředí ČR 2004 – 2010
- C. Státní program EVVO v ČR a Akční plán SP EVVO ČR na léta 2004 – 2006
- D. Usnesení vlády č. 1242/2004 - Strategie udržitelného rozvoje ČR
- E. Koncepce EVVO Jihomoravského kraje a Akční plán Koncepce EVVO JMK na léta 2003 – 2005
- F. Koncepce EVVO v dalších krajích ČR
- G. Hodnocení Koncepce EVVO JMK (zpracované Katedrou environmentálních studií FSS MU)
- H. SWOT analýza environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v JMK (zpracovaná Katedrou environmentálních studií FSS MU)
- I. SWOT analýza Koncepce EVVO JMK (zpracovaná Katedrou environmentálních studií FSS MU)
- J. SWOT analýza Akčního plánu Koncepce EVVO JMK (zpracovaná Katedrou environmentálních studií FSS MU)

- K. Komentovaná Konceptce EVVO JMK (zpracovaná Katedrou environmentálních studií FSS MU)
- L. Komentovaný Akční plán Konceptce EVVO JMK na období 2003 – 2005 (zpracovaný Katedrou environmentálních studií FSS MU)
- M. Podněty z rozhovorů o Konceptci EVVO JMK (zpracované Katedrou environmentálních studií FSS MU)
- N. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (VÚPP 2005), Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání (VÚPP 2004)
- O. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- P. Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Q. Program rozvoje Jihomoravského kraje (2003)

1.3 Metodika zpracování konceptce

V červnu 2005 vyzval ředitel Krajského úřadu Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání ke zpracování aktualizované Konceptce EVVO JMK. Zadání vyplývalo z osnovy připravené Krajskou koordinační skupinou.

Lipka jako zpracovatel se s Odborem životního prostředí KrÚ JMK jako zástupcem zadavatele dohodla na dodání následujících výstupů:

- A. Konceptce EVVO JMK - delší text (do 31.12.2005)
- B. Akční plán Konceptce EVVO JMK na období 2006–2007 (do 31.12.2005)
- C. Konceptce EVVO JMK - zkrácený text (do 31.1.2006)

Delší text konceptce a akční plán budou sloužit jako podklad pro práci OŽP, OŠ a zejména pro činnost Krajské koordinační skupiny EVVO. Zkrácený text konceptce (vč. stručné verze akčního plánu) bude oficiální verzí Konceptce EVVO JMK na léta 2006–2010, která vyjde jako příloha Jihomoravských ekologů 1/2006 a bude vyvěšena na internetových stránkách Jihomoravského kraje.

Lipka sestavila pracovní skupinu pro aktualizaci a vyzvala Katedru environmentálních studií FSS MU Brno ke spolupráci. Katedra ES se zaměřila na hodnocení zpracování a úspěšnosti realizace Konceptce EVVO JMK a Akčního plánu Konceptce EVVO JMK na období 2003–2005, a to zejména na základě plnění akčního plánu a rozhovorů s lidmi, kteří jsou nejrůznějšími způsoby zainteresováni v EVVO. Dále navrhla metodiku pro zpracování aktualizace, přehodnocení východisek, vizí a cílů konceptce EVVO, indikátory pro hodnocení a doplnění přehledu organizací. Veškeré tyto výstupy jsou uloženy u zpracovatele.

Pracovní skupina pro aktualizaci konceptce EVVO byla sestavena ze zástupců organizací orientovaných na různé oblasti EVVO tak, aby byla pokryta všechna témata konceptce. Pracovní skupina se scházela podle potřeby, scházely se také některé podskupiny ke tvorbě jednotlivých podkapitol. Na textu průběžně spolupracovali všichni členové pracovní skupiny formou vzájemného připomínkování textů.

1.4 Zpracovatelé konceptce

Zpracovatelem aktualizované Konceptce EVVO JMK je Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Brno, Lipová 20. Nejbližšími spolupracujícími organizacemi pak jsou Katedra environmentálních studií FSS MU Brno, Regionální rozvojová agentura Brno, Ekologický institut Veronica, Nadace Partnerství, a zejména odbory školství a životního prostředí KrÚ JMK.

Pracovní skupinu pro aktualizaci konceptce tvoří:

Ivana Bláhová

Mgr. Arnošt Drbušek
Ing. Andrea Dvořáková
Bc. Eva Fraňková
RNDr. Yvonna Gaillyová
Ing. arch. Magdalena Hledíková
Ing. Václav Horák
Ing. Bc. Anna Hubáčková
Ing. Hana Chalupská
Mgr. Hana Kieselová
Mgr. Hana Korvasová
Ing. Martin Kříž
Ing. Petr. Laštůvka
Ing. Aleš Máchal
Mgr. et Mgr. Michal Medek
Mgr. Libor Opluštěl
PhDr. Eva Řezáčová
Mgr. Galina Slámová
Mgr. Jana Tesařová
Ing. Zbyněk Ulčák
Ing. Tom Václavík
RNDr. Dáša Zouharová

2. TERMINOLOGIE

2.1 Základní pojmy

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

„Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách.“ (Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, §16).

Environmentální (resp. ekologická) výchova

obsahuje veškeré výchovné, vzdělávací a osvětové úsilí, jehož cílem je především:

- zvyšovat spoluodpovědnost lidí za současný i příští stav přírody i společnosti, za místo, ve kterém žijí a které je jim domovem, dbát na smysluplné využívání místních surovin, energetických potenciálů, tradičních výrob, krajových pozoruhodností i lidských zdrojů;
- podporovat aktivitu a rozvíjet citlivost, vstřícnost i tvořivost lidí při řešení problémů péče o přírodu i problémů lidské společnosti;
- utvářet ekologicky příznivé hodnotové orientace, které kladou důraz na dobrovolnou střídmost, na nekonzumní, duchovní kvality lidského života.

Smyslem environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty je především vzbuzovat a udržovat poptávku po ekologicky příznivějších způsobech života, po zdravé přírodě a krajině, po aktivitách a občanské angažovanosti vedoucích k udržitelnému rozvoji obce, kraje i Země, po „bohatém životě skromnými prostředky“. Za ekologicky příznivější lze označit takové způsoby života, kdy metabolismus domácnosti (školy či podniku) zatěžuje životní prostředí co nejméně. Snahou environmentální osvěty je posouvat všeobecné mínění a lidské postoje ve prospěch udržitelného života tak, aby se šetrné postoje k životnímu prostředí stávaly silící sociální normou.

Vzdělávání je procesem, jímž se nabývá vzdělání, tj. systémem vědomostí, dovedností, návyků, postojů a přesvědčení, které odpovídají potřebám společnosti a umožňují optimální rozvoj lidské osobnosti. **Osvěta** zahrnuje nejrozumnější vzdělávací a výchovné aktivity zaměřené na nejširší vrstvy obyvatelstva nebo na některé specifické cílové skupiny. **Environmentální vzdělávání a osvěta** jsou zaměřovány především na pozitivní ovlivňování postojů lidí ve prospěch kvality života a zdravého životního prostředí pro současné i příští generace.

Udržitelný rozvoj

Principy trvale udržitelného rozvoje poprvé formulovala ministerská předsedkyně Norska G. H. Brundtlandová v roce 1987: „Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který uspokojuje potřeby současnosti bez ohrožování možností budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby. Je v podstatě procesem změn, ve kterém jsou využívání zdrojů, orientace vývoje technologií a transformace institucí zaměřeny na harmonické zvyšování současného i budoucího potenciálu uspokojování lidských potřeb a aspirací.“ (Brundtland, G.H.: *Our Common Future*, Oxford University Press, Oxford, 1987)

Podle Josefa Vavrouška (1994) je trvale udržitelný způsob života „zaměřen na hledání harmonie mezi člověkem a přírodou, mezi společností a jejím prostředím tak, abychom se co nejvíce přiblížili ideálům humanismu a úcty k životu a přírodě ve všech jejích formách... Je to způsob života, který hledá rovnováhu mezi svobodami a právy každého jednotlivce a jeho odpovědností vůči jiným lidem i přírodě jako celku, a to včetně odpovědnosti vůči budoucím generacím.“

V českém právním řádu je trvale udržitelný rozvoj definován v zákonu č. 17/1992 Sb., o životním prostředí: „Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím

zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“ (Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, § 6).

Informování veřejnosti

Směrnice č. 90/313/EHS, o volném přístupu k informacím o životním prostředí ukládá zajistit veřejnosti volný přístup k informacím o životním prostředí v institucích placených z veřejných prostředků. Informace o životním prostředí mají být k dispozici veřejnosti na požádání v určitém termínu. Směrnice je plně transponována do české legislativy zákonem č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, kde je definován obsah termínu informace o životním prostředí. Tuto směrnici EU rozpracovává tzv. Aarhuská úmluva „o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí“, jež je základním mezinárodním dokumentem, který se zabývá přístupem k informacím o životním prostředí.

Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, vymezuje pojmy, které do této oblasti spadají. Jsou to především informace o stavu životního prostředí a jeho složkách, o příčinách a důsledcích tohoto stavu o připravovaných činnostech, které by mohly vést ke změně stavu životního prostředí, o správních řízeních, o ekonomických a finančních analýzách použitých v rozhodování, o mezinárodních závazcích atd.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, stanoví podmínky pro výkon zaručeného práva veřejnosti na informace v působnosti veřejné správy ve shodě s článkem 17 Listiny základních práv a svobod.

Ochrana životního prostředí

Ochrana životního prostředí zahrnuje činnosti, jimiž se předchází znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo se toto znečišťování nebo poškozování omezuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jeho jednotlivých složek, druhů organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku. (Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, § 9)

Seznam použitých zkratk:

AZK	Kolej Aleše Závorského
CEV	centrum ekologické výchovy
CVČ	centrum volného času
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČSOP	Český svaz ochránců přírody
DDM	dům dětí a mládeže
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
EIA	posuzování vlivů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)
EI Veronica	Ekologický institut Veronica
EMAS	systém řízení a auditu podniku z hlediska ochrany životního prostředí (Environmental Management and Audit Scheme)
EMS	obecnější termín pro systém environmentálního řízení podniku, který může být veden dle norem řady ISO 14 000 nebo EMAS (Environmental Management System)
EPS	Ekologický právní servis
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie (European Union)
EV	ekologická výchova
EVP	ekologický výukový program
EVVO	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
FSC	ekologické lesnictví (Forest Stewardship Council)
FSS	Fakulta sociálních studií MU
CHKO	chráněná krajinná oblast
INTERREG	evropské programy přeshraniční spolupráce

IPPC	integrovaná prevence v ochraně životního prostředí (Integrated Pollution, Prevention and Control)
ISO řady 14000	Norma pro systém envir. managementu (Environmental Management System Standard)
JMK	Jihomoravský kraj
KFP	Krajský fond podpory EVVO
KHK	Krajská hospodářská komora
KCEI	Krajské centrum environmentálních informací
KKS	Krajská koordinační skupina pro EVVO v JMK
KrÚ JMK	Krajský úřad Jihomoravského kraje
MA 21	Místní agenda 21 (Local Agenda 21)
MEVVO	mimoškolní EVVO
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MRKEV	Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy (republiková síť)
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MU	Masarykova univerzita
MZLU	Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NIDV	Národní institut dalšího vzdělávání
NNO	nestátní nezisková organizace
NUTS	klasifikace územních statistických jednotek (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OI	Odbor informatiky Krajského úřadu Jihomoravského kraje
ORR	Odbor regionálního rozvoje Krajského úřadu Jihomoravského kraje
OŠ	Odbor školství Krajského úřadu Jihomoravského kraje
OŽP	Odbor životního prostředí Krajského úřadu Jihomoravského kraje
PdF MU	Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity
PRK	Program rozvoje kraje
RRA JM	Regionální rozvojová agentura jižní Moravy
SEV	středisko ekologické výchovy
SFŽP	Státní fond životního prostředí ČR
SOU	střední odborné učiliště
SP EVVO	Státní program EVVO
SSEV Pavučina	Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina
ŠD	školní družina
SSŠ	Středisko služeb školám
SŠ	střední škola
STEP	Síť ekologických poraden České republiky
SVČ	středisko volného času
SWOT analýza	technika strategické analýzy, založená na zvažování vnitřních faktorů společnosti (silné a slabé stránky) a faktorů prostředí (příležitosti a hrozby).
ŠVP	školní vzdělávací program
VIS	Vzdělávací a informační středisko „Bílé Karpaty“, Veselí nad Moravou
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠ	vysoká škola
VUT	Vysoké učení technické Brno
ZJMK	Zastupitelstvo Jihomoravského kraje
ZŠ	základní škola
ŽP	životní prostředí

3. CÍLE EVVO PRO JEDNOTLIVÉ CÍLOVÉ SKUPINY NA LÉTA 2006 – 2010

3.1 Environmentální vzdělávání a osvěta veřejnosti

Vize

Environmentální povědomí veřejnosti Jihomoravského kraje je na takové úrovni, že akceptuje environmentálně šetrné formy chování naplňující modely udržitelného rozvoje, tzn. preference hromadné dopravy, produktů ekologického zemědělství. Občané JMK vědí, kde získat informace a kvalifikované rady, běžně investují do nejrůznějších účinných opatření vedoucích k úsporám energie, využívají obnovitelné zdroje energie (zateplování, solární kolektory, topení dřevem). Stejně se lidé chovají i v rámci vlastního podniku či instituce, a takové chování od instituce či podniku vyžadují. Obdobné chování veřejnost podporuje, vyžaduje i oceňuje je u veřejné správy a podnikatelské sféry, jež vybízí k realizaci takových projektů a opatření, které trvale zlepšují životní prostředí na regionální i globální úrovni. Veřejnost se aktivně účastní vytváření klíčových koncepcí a rozhodování v oblasti životního prostředí.

Výchozí stav

V oblasti environmentálního a spotřebitelského poradenství fungují na území kraje tři organizace (Veronica, Ekologický právní servis a VIS Veselí nad Moravou), které jsou součástí celonárodní sítě ekologických poraden (STEP).

Institucionální zabezpečení EVVO veřejnosti se oproti situaci v roce 2002 zcela zásadně změnilo získáním podpory pro projekt „Sít' environmentálního vzdělávání výchovy a osvěty v Jihomoravském kraji“, který s podporou Evropského sociálního fondu bude v rámci OPRLZ realizován v letech 2005-2007. Na naplňování projektu se podílí 14 partnerů - kromě neziskových organizací jsou to: Jihomoravský kraj, město Boskovice, sdružení obcí Mikroregion Hrušovansko a Lipka. Cílem projektu je vytvoření sítě poraden po celém Jihomoravském kraji, s vyškolenými ekoporadci, s garancí kvality a objektivitu podávaných informací. Tento projekt přispívá mimo jiné k rozšíření poradenských služeb a organizací zabezpečujících EVVO veřejnosti do míst a regionů, kde dříve chyběly. V souvislosti s řešením projektu „Čisté povodí Svatky“ se Jihomoravský kraj v roce 2003 zapojil do projektu Iniciativy Společenství INTERREG IIIC „Community Rivers“, který se v letech 2004 – 2006 zabývá zlepšováním kvality životního prostředí v povodích evropských řek včetně zvýšení povědomí a angažovanosti občanů v řešení této problematiky.

Přístup k informacím o stavu životního prostředí se v rámci JMK zlepšuje i díky rozvoji informačních technologií (webové stránky JMK, www.cenia.cz, www.irz.cz, www.ceu.cz/eia/sea, www.ceu.cz/eia/eia, ippc.cenia.net, www.ekoznacka.cz).

Environmentální tematika se stává přirozenou součástí programů na podporu lokálního citění a obnovu místního dědictví, jakými jsou např. Program pro obnovu venkova, místní Agenda 21. Řadu akcí pořádala nebo se na jejich organizování podílela také asociace Národní sít' Zdravých měst ČR, např. Den bez tabáku, Dny zdraví, Den Země, Týden mobility apod. Členy této asociace v JMK jsou obce a města Blansko, Boskovice, Brno, Hodonín, Kuřim, Letovice, Mokrý - Horákov, Velké Meziříčí a Veselí nad Moravou. Zdravá města, obce a regiony se snaží utvářet svá prostředí jako kvalitní a příjemná místa pro život na základě dohody s obyvateli tak, aby občané považovali svoji komunitu i krajinu za svůj domov a takto o ně i pečovali.

K posílení environmentálního povědomí přispívají i další projekty zaměřené na jednotlivé oblasti lidské činnosti s výrazným dopadem na životní prostředí a udržitelný regionální rozvoj Jihomoravského kraje, např. rozvoj šetrné turistiky (Moravské vinařské stezky, cyklistická stezka Brno – Vídeň) a

ekologického zemědělství (Měsíc biopotravin - celostátní kampaň koordinovaná z JMK společností Green marketing apod.). Ke zvýšení vnímavosti veřejnosti mimořádně významným způsobem přispívají pozitivní kampaně upozorňující na přírodní hodnoty v obcích. Příkladem je soutěž Strom roku, kterou v současnosti organizuje Nadace Partnerství a kterou založil Český svaz ochránců přírody v Brně. Tato soutěž probíhá v obcích, regionech i na celostátní úrovni.

Spolupráce s muzei a knihovnami, podobně jako zapojení dalších vzdělávacích institucí, zatím neprobíhalo cíleně. Tyto organizace však představují velký potenciál pro oslovení širšího spektra občanů vzhledem ke svým lidským, odborným i prostorovým kapacitám. Nepodařilo se navázání soustavnější spolupráce v environmentální osvětě se zájmovými spolky (zahrádkáři, myslivci apod.), což bylo a je nadále žádoucí, zejména s ohledem na jejich potenciálně významnou roli v praktické ochraně přírody.

Cílový stav 2010

Veřejnost se identifikuje s příklady environmentálně šetrného chování, které jsou prezentovány jako žádoucí norma. Díky soustavně fungující síti poraden rozprostřené po celém území kraje jsou občanům přístupné aktuální a přesné informace o stavu životního prostředí v regionálním, státním, evropském i globálním měřítku, informace o právních normách v oblasti životního prostředí, jakož i informace o aktuálních environmentálních problémech a možnostech jejich řešení. Běžně dostupné jsou kvalitní informace o výrobcích a jejich dopadu na životní prostředí. Ekologičtí poradci jsou systematicky vzděláváni a mají běžný přístup k základní metodické podpoře.

Jsou zachovány a rozšiřovány podmínky pro účast veřejnosti na rozhodování o životním prostředí a na vytváření koncepcí v oblasti životního prostředí. Fungující místní Agendy 21 jsou trvalou součástí komunitního života. Investoři a veřejná správa aktivně a včas projednávají s veřejností připravované záměry. Environmentálně kultivovaná část veřejnosti má vůli se těmto koncepčním otázkám alespoň příležitostně věnovat. Významným příkladem pro chování veřejnosti je dodržování zásad environmentálně příznivého provozu obecních a městských úřadů i všech pracovišť krajského úřadu v JMK.

Je zabezpečena institucionální podpora subjektů poskytujících EVVO veřejnosti - existují a jsou využívány místní i regionální finanční zdroje i materiální podpora, např. formou bezplatného či symbolického pronájmu prostor pro činnost sdružení apod.

Cílové skupiny

- obecná veřejnost (včetně zájmových organizací)
- spotřebitelé
- občané měst
- občané žijící na venkově
- podnikatelé a drobní živnostníci

Cíle

Opatření, metody, možné zdroje financování a jiné podmínky realizace cílů:

- Šetrné environmentální chování má mezi občany JMK vysoký kredit a je uznáváno jako chování vysoce etické a morální, pozitivní vzory šetrné spotřeby jsou propagovány ve všech vrstvách společnosti, především ze strany představitelů veřejné správy:
 - Zvyšovat všeobecné povědomí o environmentálních souvislostech a dopadech každodenních lidských činností mezi všemi občany Jihomoravského kraje posílením nezávislého environmentálního poradenství a osvětové role veřejné správy; pro tyto účely co nejúčinněji využívat Jihomoravské ekologisty a posoudit možnosti rozšíření jejich distribuce mezi občany JMK; vytvořit elektronickou verzi Jihomoravských ekologů na webových stránkách kraje a umožnit přebírání článků lokálními médii:
Garant: JMK - OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP, redakce Jihomoravských ekologů;
 - dlouhodobě vyhodnocovat úroveň environmentálního povědomí veřejnosti a výsledky hodnocení průběžně využívat pro nasměrování vzdělávacích a osvětových akcí; využít spolupráce s Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity pro realizaci průzkumů veřejného mínění:
Garant: JMK - OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP KrÚ JMK ve spolupráci s FSS MU;
 - využívat a podporovat mechanismus Místních agend 21 jako formu prosazování udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni, podporovat výměnu zkušeností mezi realizátory místních Agend 21 v JMK:
Garant: JMK - OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP KrÚ JMK ve spolupráci s ORR KrÚ JMK;
 - podporovat přístup veřejnosti k informacím o životní prostředí včetně možností a povinností obecních zastupitelstev i dalších veřejnosprávních orgánů a institucí, a účast veřejnosti na tvorbě klíčových koncepcí a rozhodnutí v oblasti životního prostředí v souladu s Aarhuskou úmluvou a se Zákonem 123/98 Sb.; trvale vylepšovat úroveň, obsah a otevřenost veřejných zdrojů informací - zejména webových stránek:
Garant: JMK - OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP KrÚ JMK;
 - na území kraje identifikovat jiné další významné subjekty a projekty zaměřené na EVVO veřejnosti, zejména se zaměřením na některé konkrétní oblasti - zemědělství (biopotraviny), doprava (šetná doprava), voda (Čisté povodí Svatky, Community Rivers), právo životního prostředí apod.:
Garant: JMK - OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP KrÚ JMK.
- Fungující sítě center environmentálního vzdělávání a osvěty veřejnosti je postupně pokryto území celého Jihomoravského kraje a jejím prostřednictvím jsou uskutečňovány významné osvětové projekty:
 - Jako preferovanou metodu v environmentální osvětě veřejnosti využívat systémové poradenství, které zahrnuje zprostředkování a poskytování informací včetně podílu poradenského subjektu na řešení problému:
Garant: JMK - OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP KrÚ ve spolupráci s projektem „Sítě EVVO v JMK“;

→ zabezpečit široké povědomí o realizovaném projektu Síť EVVO v Jihomoravském kraji, a umožnit postupně přístup dalších subjektů k produktům tohoto projektu, který v období 2005–2007 naplňuje řadu výše i dále jmenovaných cílů v oblasti EVVO veřejnosti, včetně vzdělávání poskytovatelů:

Garant: JMK - OŽP KrÚ;

Realizátor: OŽP KrÚ ve spolupráci s Projektem „Síť EVVO v JMK“;

→ dbát o provázání koordinaci projektu s koordinační skupinou EVVO a zabezpečit provázání i na úrovni webových stránek kraje a projektu:

Garant: JMK - OŽP KrÚ;

Realizátor: OŽP KrÚ JMK;

→ zabezpečit další existenci, udržitelnost a rozšiřování „Sítě“ po skončení projektu podporovaného z OPRLZ/ESF; vytvářet finanční podmínky, resp. rozvíjet dotační program pro podporu vzniku nových subjektů a projektů v oblasti EVVO veřejnosti, jakož i na podporu činnosti nezávislých subjektů působících v environmentální osvětě veřejnosti:

Garant: JMK - OŽP KrÚ;

Realizátor: OŽP KrÚ JMK ve spolupráci s projektem „Síť EVVO v JMK“.

Možné finanční zdroje

- krajský rozpočet (dotační tituly, alokace pro naplňování akčního plánu
- prostředky z programů EU určených pro regionální projekty; v těchto projektech je vhodné využití partnerství veřejné správy se subjekty poskytujícími EVVO veřejnosti
- státní rozpočet - dotační tituly pro NNO - zejména pro inovativní projekty
- Evropský sociální fond
- nadační zdroje - zejména podpora tematických projektů a kampaní (Greenways, Strom života)
- prostředky z místních rozpočtů - např. pro místní informační centra (Zelený telefon), na osvětové akce Den Země, Strom roku, Den bez aut apod.

3.2 Environmentální výchova dětí a mládeže, vzdělávání pedagogických a odborných pracovníků

Kapitola zahrnuje environmentální vzdělávání a výchovu všech věkových kategorií dětí a mládeže včetně výchovy mimoškolní, environmentální vzdělávání na vysokých školách s důrazem na přípravu budoucích učitelů a také environmentální přípravu v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků.

3.2.1 Předškolní a školní vzdělávání

Mateřské školy jsou v následujícím textu pojednány jako specifická skupina environmentální výchovy, další podkapitola pak pojednává o problematice EVVO na základních, středních a vyšších odborných školách.

3.2.1.1 Mateřské školy

Vize

Osvojování prvotního ekologického povědomí s důrazem na lásku a úctu k přírodě a všem jejím obyvatelům jsou samozřejmou, vědomou a cílenou součástí výchovné práce převážně většiny mateřských škol v Jihomoravském kraji, ve kterých jsou ustaveny a ředitelstvím podporovány koordinátorky EVVO v MŠ. Oporou pedagogickým pracovnícům i provozním pracovníkům těchto zařízení je specializované středisko ekologické výchovy „Mařinka“, které poskytuje mateřským školám ukázkové ekologické výukové programy včetně programů pobytových, je vzdělávacím, koordinačním a metodickým pracovištěm pro ekologizaci náplně i provozu mateřských škol s důrazem na přímý kontakt dětí s přírodou prostřednictvím přírodních zahrad i pěstování rostlin a chovem drobných živočichů.

Výchozí stav

Klady

- Založení sítě environmentálně zaměřených mateřských škol JMK "Mrkvička"; v roce 2005 čítá tato síť už 60 mateřských škol JMK;
- organizování vzdělávacích akcí pro učitelky MŠ;
- možnost širšího zapojení rodičů do ekovýchovných akcí pořádaných mateřskými školami;
- environmentální výchova je součástí Rámcového vzdělávacího programu pro mateřské školství, který je základem pro tvorbu školních vzdělávacích programů jednotlivých mateřských škol.

Zápory

- Chybí možnosti širší výměny zkušeností učitelek MŠ v ekovýchově;
- nedostatečné environmentální povědomí provozních pracovníků mateřských škol;
- chybí finanční prostředky na pomůcky pro ekologickou výchovu, mnohé MŠ dosud nejsou vybaveny počítačem, který umožňuje přístup k informacím z oblasti EVVO;
- střediska EV nabízejí málo výukových programů pro děti z MŠ;
- kurzy, proškolení a jiné vzdělávací akce pro učitele, ředitele, provozní pracovníky k ekologizaci programu i provozu mateřských škol jsou pořádány v nedostatečném rozsahu;
- v mateřských školách většinou nejsou jmenovány koordinátorky EVVO, stávajícím koordinátorkám chybí proškolení i finanční ohodnocení.

Cílový stav 2010

Středisko předškolní environmentální výchovy „Mařinka“ je vzdělávacím, koordinačním a metodickým pracovištěm, které pomáhá pracovníkům mateřského školství obohacovat nabídku jejich ekopedagogického působení po stránce odborné, metodické, organizační i materiální.

Úroveň ekologické výchovy v mateřských školách Jihomoravského kraje se zvýšila uplatňováním ŠVP s výrazným zastoupením environmentálních prvků, obohacením řady školek o funkční zahrady, přírodní učebny, „recyklační dvorky“, zprostředkováním přímého kontaktu dětí s přírodninami, i účastí na ekologických výukových programech pořádaných střediskem „Mařinka“.

Cílové skupiny

- děti v mateřských školách
- učitelky a provozní zaměstnanci MŠ
- rodiče dětí předškolního věku

Cíle

Opatření, metody, možné zdroje financování a jiné podmínky realizace cílů

- Je zajištěna průběžná a soustavná odborná, metodická i finanční podpora projektů a aktivit mateřských škol v oblasti environmentální výchovy;
- do sítě environmentálních mateřských škol „Mrkvička“ je zapojeno alespoň 20 % MŠ;
- jsou poskytovány aktuální informace a nabízeny vzdělávací akce ke zvyšování environmentálního povědomí, dovedností a postojů učitelek i provozních pracovníků, stejně jako metodické náměty i technicko-provozní zkušenosti:
 - Vyhodnotit možnosti pro zřízení střediska environmentální výchovy „Mařinka“ jako vzdělávacího a metodického pracoviště pro zvýšení kvality a účinnosti ekopedagogického působení mateřských škol včetně koordinace vzdělávacích akcí a výměny zkušeností učitelek MŠ v síti „Mrkvička“, nabídky ukázkových programů pro děti, tvořivých dílen pro rodiče a prarodiče s dětmi předškolního věku, poskytování programů zajišťovaných návštěvami jednotlivých školek, provozem půjčovny ekopedagogických pomůcek apod.:
 - Garant: JMK - OŠ KrÚ;
 - Realizátor: OŠ KrÚ ve spolupráci se středisky ekologické výchovy v JMK;
- do informační a vzdělávací sítě environmentálně zaměřených mateřských škol „Mrkvička“ postupně nově získat a zapojit nejméně 1–2 mateřské školy z každého bývalého okresu JMK:
 - Garant: JMK - OŠ KrÚ;
 - Realizátor: OŠ KrÚ ve spolupráci se zřizovateli a ředitelkami MŠ (MŠ a ZŠ);
- prostřednictvím vzdělávacích akcí podpořit ekologizaci provozu mateřských škol v JMK včetně zdravého stravování, a dále rozšiřovat možnosti uplatňování ekologické výchovy v každodenní praxi:
 - Garant: JMK - OŠ KrÚ;
 - Realizátor: OŠ KrÚ ve spolupráci se zřizovateli a ředitelkami MŠ (MŠ a ZŠ);
- do ekologizace provozu MŠ více zapojovat rodiče - včetně účasti v programech, budování přírodních zahrad, ekologizace provozu apod.:

Garant: JMK - OŠ KrÚ;
Realizátor: OŠ KrÚ ve spolupráci se zřizovateli a ředitelkami MŠ (MŠ a ZŠ).

3.2.1.2 Základní, střední a vyšší odborné školy

Vize

Mezi dětmi a mládeží postupně sílí citové vazby k přírodě, krajině a rodnému kraji, ekologicky příznivější, zdravější a duchovně bohatší způsoby života jsou stále více považovány za samozřejmé, děti a mladí lidé pociťují a v každodenním životě běžně projevují vyšší spoluodpovědnost za stav životního prostředí doma, v obci, v regionu i na Zemi. Mladí lidé vybavení patřičnými vědomostmi, environmentálním cítěním a schopnostmi komunikace jsou vedeny k dobrovolnictví a aktivně se podílejí na dobrém fungování a rozvoji občanské společnosti. Místní Agendy 21 se staly běžnou součástí výuky i výchovy v rodinách a v nejrůznějších zájmových organizacích, které, stejně jako školy, církve a další spolky, jsou spolehlivou oporou místních komunit prosazujících udržitelné způsoby života v regionech.

Výchozí stav

- Většina základních a středních škol doposud vyučuje podle osnov platných vzdělávacích programů (Základní škola, Národní škola, Obecná škola, Občanská škola). Některé školy již připravují svůj školní vzdělávací program (ŠVP), v němž jedním z průřezových témat je také environmentální výchova; chápání environmentálních problémů je zde považováno za základní občanskou kompetenci. Školní vzdělávací programy jsou uváděny do praxe v souladu s novými principy školské kurikulární politiky, zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR a zakotvenými v Zákoně o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání;
- environmentální výchova na základních i středních školách většinou neprolíná různými vyučovacími předměty, a to nejen z důvodu nedostačující přípravy pedagogů různých oborů na vysokých školách, ale i nedostatku vhodné motivace a dalšího vzdělávání pedagogů;
- dosud chybí včasná a systematická příprava pedagogů na tvorbu ŠVP včetně důrazu na průřezové téma „environmentální vzdělávání“, což může způsobit promarnění příležitosti k uvedení vhodných metod a forem EVVO do praxe. Nedostatečně je propagována role školních koordinátorů EVVO, poněvadž mnozí ředitelé škol podceňují jejich význam, ke koordinátorům se mnohde nedostávají ani základní informace, leckde chybějí podmínky pro práci koordinátorů včetně snížení míry jejich vyučovacích povinností;
- legislativa předpokládá, že školní kluby dosud fungují spíše jako školní družina pro žáky 2. stupně, nikoliv jako střediska volného času, která otevírají širší prostor i pro volnočasovou environmentální výchovu;
- pro širší uplatňování projektového vyučování a průřezových témat ŠVP na základních školách chybějí asistenti pedagogů z řad aktivních studentů pedagogických oborů;
- ve většině jihomoravských regionů chybějí učebnice zpracované na místní podmínky místními učiteli a dalšími odborníky na historii i současnost oblasti - regionální čítanky, resp. učebnice vlastivědy, zeměpisu, literatury, přírodovědy apod.;
- koordinátoři EV mohou být jmenováni na základě Metodického pokynu environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě ve školách a školských zařízeních ze 14. 12. 2001. Pro koordinátory byla vydána příručka k realizaci školních programů EVVO pod názvem Škola pro život (Sdružení středisek EV Pavučina, Praha, 2004);

- zájemci z řad škol, koordinátorů EVVO se sdružují do celostátní sítě MRKEV (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy). V roce 2005 v ní bylo zapojeno 86 základních škol, 40 středních škol a 8 ostatních zařízení.
- náměty pro výuku a ekologizaci provozu škol přináší každoroční krajská konference. Lipkou zajišťovaný pravidelný informační servis nabízí školám zařazeným do environmentální sítě škol informace o vzdělávacích akcích pro učitele a Bedrník (časopis pro ekogramotnost). Vhodným zdrojem inspirace se rovněž staly Jihomoravské ekologisty;
- školy využívají nabídek výukových programů a realizují vlastní drobné projekty, včetně ekologizace provozu škol (Škola pro život - manuál);
- výukové programy nabízí síť denních a pobytových středisek ekologické výchovy, která zahrnuje VIS Bílé Karpaty ve Veselí nad Moravou, CEV Pálava v Mikulově, Ekocentrum při DDM Hodonín, a čtyři pracoviště Lipky-SEV Rychta v Krásensku, Lesní školu Jezírko u Soběšic, Rozmarýnek v Brně Jundrově a Lipku na Lipové 20 v Brně;
- kapacita středisek EV nepokrývá poptávku ze strany škol po ekologických výukových programech a pobytových kurzech;
- realizaci drobných projektů finančně podporují dotační tituly vyhlašované Odborem životního prostředí i Odborem školství KrÚ JMK. Další subjekty mohou získat podporu také z programu dotací na volnočasové aktivity vyhlašovaného rovněž Odborem školství KrÚ;
- přes nesporný přínos výše uváděných dotačních titulů někdy chybí včasná informovanost o jejich vypsání i udělení, zejména ve školách a mezi pedagogy, kteří si zatím nezvykli pravidelně navštěvovat web Krajského úřadu JMK, chybí proškolení pedagogů ke psaní projektů. Pro podporu aktivit učitelů ochotných uskutečňovat malé školní projekty EVVO by bylo vhodné snížit spodní hranici požadovaných dotací na 8 tis. Kč. Ve vyúčtování grantů mnohdy chybí větší pružnost a vstřícnost poskytovatelů k příjemcům dotací.

Cílový stav 2010

- Z pedagogických fakult přicházejí do škol pedagogové s environmentální průpravou ve studované aprobaci a s kladnými přístupy k ekologicky příznivějším způsobům života;
- ke kvalitní škole s vysokou reputací v regionu neoddelitelně patří schopný koordinátor EVVO plně podporovaný a oceňovaný ředitelstvem i radou školy;
- koordinátoři EVVO byli jmenováni na většině základních a středních škol; jsou ve své práci podporováni, je jim umožňováno další vzdělávání v environmentalistice, míra vyučovací povinnosti školních koordinátorů je patřičně snížena;
- absolvováním studia k výkonu specializovaných činností v oblasti environmentálního vzdělávání je proškoleno nejméně 50% školních koordinátorů EVVO na ZŠ a SŠ;
- většina základních a středních škol v JMK má plnohodnotně zařazena environmentální průřezová témata do ŠVP a pracuje podle školního plánu EVVO, jehož součástí jsou vlastní projekty zaměřené na zlepšování podmínek a rozšiřování nabídky pro účinnou EVVO na škole;
- alespoň 10 % základních i středních škol v JMK spolupracuje se školami připravujícími učitele při realizaci environmentální výchovy, např. prostřednictvím asistence studentů v disponibilních hodinách, ve výuce průřezových témat apod.;
- využívání environmentálně zaměřených krajských dotačních titulů je rovnoměrné - vymizela bílá místa, rovnoměrnější je také zastoupení škol v jednotlivých velikostních kategoriích;

- kapacita středisek ekologické výchovy umožňuje, aby se každý žák během školní docházky nejméně jedenkrát zúčastnil výukového programu ve středisku EV;
- alespoň 10 % základních škol má zpracovány nejméně jednu regionální učebnici; pro podporu tvorby a vydávání učebnic jsou v rámci krajských konferencí o ekologické výchově (MRKEV) pořádány výstavy regionálních učebnic a učebních pomůcek;
- každoročně vyhlašovaný dotační titul Programy rozvoje škol a školských zařízení se sídlem na území JMK finančně podporuje aktivity škol, školských zařízení a středisek ekologické výchovy všech zřizovatelů v oblasti EVVO se zaměřením na edukační programy, ekologické soutěže, ekologizaci provozu budov i vyučovacích prostor, školní zahrady a přírodní koutky, učební pomůcky a materiál, vzdělávání pedagogů apod.;
- na území Jihomoravského kraje funguje v souladu s platnou školskou legislativou další environmentální vzdělávání pedagogických pracovníků - školních koordinátorů EVVO, ostatních pedagogických pracovníků i řídicích pracovníků škol a školských zařízení;
- pro naplňování Koncepce EVVO JMK a pro metodickou a odbornou pomoc školám a školským zařízením všech typů je v činnosti Sbor okresních koordinátorů EVVO složený z řad zkušených pedagogických pracovníků ochotných pomáhat kolegům ve školách, kde EVVO dosud není běžnou součástí vzdělávacího programu;
- významně je podporována vzájemná spolupráce škol a školských zařízení v rámci regionů a mikroregionů, meziregionální spolupráce i spolupráce přeshraniční.

Cílové skupiny

- žáci základních, středních a vyšších odborných škol
- školní koordinátoři EVVO
- pedagogové a řídicí pracovníci škol
- členové školských rad
- provozní pracovníci škol
- rodiče a přátelé škol a školských zařízení

Cíle

Opatření, metody, možné zdroje financování a jiné podmínky realizace cílů

- Ke kvalitní škole s vysokou reputací neoddelitelně patří schopný koordinátor EVVO; koordinátoři EVVO jsou jmenováni na většině základních a středních škol; patřičně je proškoleny nejméně 50% těchto školních koordinátorů EVVO;
 - většina základních a středních škol JMK má plnohodnotně zařazena environmentální průřezová témata do ŠVP a výsledky svých aktivit popularizuje v obci, v regionu a na webu JMK i v Jihomoravských ekologických;
 - využívání environmentálně zaměřených krajských dotačních titulů je rovnoměrné - vymizela bílá místa, rovnoměrnější je také zastoupení škol v jednotlivých velikostních kategoriích:
- Průběžně organizovat další vzdělávání určené především koordinátorům EVVO a jejich spolupracovníkům z řad učitelů i pedagogů volného času (viz též kap. 3.2.4):

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: organizace zabezpečující DVPP v oblasti EVVO;

→ v rámci seminářů a porad pro ředitele škol vysvětlovat edukační a ekonomické přínosy ekologických opatření provedených na školách prostřednictvím dotačních titulů v oblasti EVVO:

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: OŠ KrÚ JMK;

→ na portálu JMK zřídít webové stránky, důležité aktuální informace zasílat e-mailem koordinátorům, popř. dobrovolníkům, tj. učitelům, kteří dosud nebyli jmenováni koordinátory, avšak tuto funkci fakticky vykonávají:

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: OŠ KrÚ JMK (web), SŠŠ Brno, Lipka (distribuce informací);

→ zřizovatelé škol a školských zařízení ve spolupráci s Pedagogickou fakultou MU, popř. dalšími fakultami připravujícími učitele, umožňují pedagogické praxe studentům v podobě asistentských praxí na základních a středních školách, jakož i ve střediscích ekologické výchovy; těmito praxemi dále podporovat odborný růst studentů a pomáhat školám v naplňování environmentálních průřezových témat ŠVP; tyto praxe zaměřovat především na praktickou pomoc při realizaci ŠVP:

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: zřizovatelé škol ve spolupráci s OŠ KrÚ JMK a fakultami MU připravujícími učitele.

• Během školní docházky se každý žák nejméně jedenkrát zúčastní výukového programu ve středisku EV;

• podpora provozu škol včetně vytápění, nakládání s energiemi, vodou a odpady, chodu školních kuchyní, dílen a zahrad, úklidu, údržby a spotřeby materiálů tak, aby se vyznačoval využíváním ekologicky příznivých technologií, výrobků a postupů a aby ekologická stopa škol v JMK byla v roce 2010 nejméně o čtvrtinu menší než v roce 2005:

→ Podporovat kvalitně připravené projekty ekologizace provozu školních budov a areálů:

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: zřizovatelé škol ve spolupráci s vedením základních a středních škol na území JMK;

→ dále podporovat dosavadní obor Studentské odborné činnosti (SOČ) 08 - ochrana a tvorba životního prostředí, zejména prací týkající se životního prostředí škol, obcí, ochrany přírody a environmentální osvěty v Jihomoravském kraji:

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: SVC Lužánky.

• Alespoň 10% základních škol má zpracovány nejméně jednu regionální učebnici:

→ Dotačními tituly podpořit vydávání regionálních učebnic:

Garant: JMK - OŠ ve spolupráci s OŽP KrÚ;

Realizátor: OŠ KrÚ JMK;

→ pořádat příležitostné výstavy regionálních učebnic a učebních pomůcek v rámci každoroční krajské konference o ekologické výchově (MRKEV):

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: OŠ KrÚ JMK, CEV Pálava, Lipka.

3.2.2 Mimoškolní výchova a vzdělávání dětí a mládeže

Vize

Environmentální výchova a vzdělávání dětí a mládeže je samozřejmou součástí každodenního života, podporovanou rodinou, školou, politiky, církvemi i úřady. Každé dítě má možnost aktivně se zapojovat do kvalitní organizované mimoškolní zájmové činnosti přírodovědně, ekologicky či ochránářsky zaměřené. Významná část dětí a mládeže tuto možnost aktivně využívá a posléze vychovává své vlastní děti k ekologicky příznivějším způsobům života.

Výchozí stav

Oblast mimoškolní environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (MEVVO) zajišťují střediska volného času (SVČ, DDM), některé environmentální nevládní neziskové organizace (ČSOP, Hnutí DUHA, EkoCentrum Brno, Hnutí Brontosaurus, Děti Země, NESEHNUTÍ, Rezekvítek apod.) i další subjekty, např. Hvězdárna a planetárium M. Koperníka, zoologické zahrady, muzea apod. Různou měrou se na MEVVO podílejí renomované dětské organizace (A-TOM, ČTU, Junák, Liga lesní moudrosti, Pionýr, Sdružení přátel Jaroslava Foglara, YMCA, Zálesák, Zeměpisná společnost Morava a další). Řada úspěšných klubů a kroužků působí také při základních školách v JMK. Plošné rozložení organizací působících v MEVVO v JMK je značně nerovnoměrné, nabídka postačuje v okrese Brno-město (a díky větší konkurenci je zde i kvalitnější), výrazně nedostatečná nabídka je naopak na Znojemsku, v severní části Blanenska a na Tišnovsku. Řada organizací nemá dostatek informací o smyslu, obsahu a možnostech podpory MEVVO. Konkrétní a pravidelnou podporu MEVVO poskytují např. Jihomoravský kraj a Statutární město Brno. Krajské dotace ne vždy směřují k pokrytí základních potřeb jejich příjemců. Odborná a pedagogická kvalita pedagogických pracovníků v MEVVO je značně rozdílná a neexistují oficiální kritéria pro její srovnání a zlepšení. Problémem je nejen vysoká fluktuace těchto pracovníků a odliv zkušenějších a kvalitnějších pracovníků do větších center a lépe hodnocených pracovních oborů, ale i nedostatečná podpora dobrovolných vedoucích kroužků, oddílů a klubů působících mimo větší centra.

Cílový stav 2010

- Každé dítě v JMK má možnost zapojit se do organizované mimoškolní zájmové činnosti přírodovědně, ekologicky či ochránářsky orientované - nabídka je dostatečná jak v prostorovém umístění, tak v zaměření na cílové podskupiny (max. nutná dojezdová vzdálenost každého dítěte do zájmového útvaru je 30 minut).
- Pedagogičtí pracovníci jsou dostatečně kvalifikovaní - 70 % jich prošlo akreditovaným školením pro pedagogy EVVO; pro pedagogy volného času jsou k dispozici kvalitní metodické publikace a vzdělávací materiály.
- Kraj cíleně a se znalostí potřeb organizací podporuje mimoškolní environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu (MEVVO), přípravu a výrobu kvalitních vzdělávacích a metodických materiálů pro pedagogy volného času v oblasti EVVO.

Cílové skupiny

- děti v předškolním a školním věku
- mládež
- rodiče (a prarodiče) s dětmi

- vychovatelé školních družin a domovů mládeže
- dobrovolní a profesionální pedagogové zájmových činností ve volném čase

Cíle

Opatření, metody, možné zdroje financování a jiné podmínky realizace cílů

- Fungující a stabilizovaná síť profesionálních pracovišť příspěvkových a nevládních organizací pokrývá poptávku po MEVVO na území JMK:
 - Přednostně podporovat vznik mimobrněnských profesionálních pracovišť působících v MEVVO provozovaných NNO a příspěvkovými organizacemi obcí:
 - Garant: JMK - OŠ ve spolupráci s OŽP KrÚ;
 - Realizátor: OŠ KrÚ JMK;
 - prostřednictvím školních koordinátorů EVVO podporovat nabídku environmentálně zaměřených aktivit ve školních klubech a školních družinách základních škol:
 - Garant: JMK - OŠ ve spolupráci s OŽP KrÚ a s vedením škol;
 - Realizátor: zřizovatelé škol, ředitelé škol a školní koordinátoři EVVO;
 - pro různé věkové skupiny dětí a mládeže zabezpečovat nabídku zájmových útvarů a aktivit přírodovědně, ekologicky či ochrannářsky orientovaných:
 - Garant: JMK - OŠ KrÚ;
 - Realizátor: organizace dětí a mládeže, školy, školská zařízení, SEV provozovaná nevládními organizacemi;
 - oceňovat výjimečné výsledky činnosti NNO pracujících s dětmi a mládeží a propagovat příklady kvalitní MEVVO, např. na webových stránkách JMK, v Jihomoravských ekologických apod.:
 - Garant: JMK - OŠ ve spolupráci s OŽP KrÚ;
 - Realizátor: OŠ KrÚ JMK;
- Systém základního a dalšího vzdělávání profesionálních i dobrovolných pedagogických pracovníků v MEVVO zajišťuje nabývání a zvyšování jejich odborné i metodické způsobilosti pro práci s dětmi a mládeží s důrazem na výchovu a osvětu k ekologicky příznivějším způsobům života:
 - vytvořit a realizovat Krajský program environmentálního vzdělávání pro pedagogy volného času (vychovatele ŠD a domovů mládeže, pedagogy domů dětí a mládeže a SVC, středisek ekologické výchovy, vedoucí oddílů, kroužků, klubů, táborů apod.); podporovat jejich zájem o vzdělávání a umožňovat jim účast nabídkou kvalitních vzdělávacích akcí:
 - Garant: JMK - OŠ ve spolupráci s OŽP KrÚ;
 - Realizátor: OŠ KrÚ JMK ve spolupráci s Rezekvítkem;
 - všem pedagogickým pracovníkům v MEVVO umožňovat přímý přístup k aktuálním informacím v oblasti EVVO:
 - Garant: JMK - OŠ ve spolupráci s OŽP KrÚ;
 - Realizátor: OŠ KrÚ JMK;
 - vytvořit a provozovat informační portál, který by široké veřejnosti i pedagogům volného času zprostředkoval aktuální informace z oblasti EVVO (např. o stavu životního prostředí v Jihomoravském kraji a v jeho mikroregionech; o síti středisek EVVO v Jihomoravském kraji, jejich činnosti a nabídce; o akcích dalšího vzdělávání pro pedagogy volného času apod.):
 - Garant: JMK - OŠ ve spolupráci s OŽP KrÚ;

Realizátor: OŠ KrÚ JMK ve spolupráci s Rezekvítkem;

→ krajskými dotačními tituly podporovat tvorbu a vydávání metodických a vzdělávacích materiálů pro oblast EVVO:

Garant: JMK - OŠ ve spolupráci s OŽP KrÚ;

Realizátor: OŠ KrÚ JMK.

3.2.3 Environmentální vzdělávání na vysokých školách

Následující kapitola se zabývá environmentálním vzděláváním na vysokých školách, zejména na školách připravujících učitele.

Vize

Vysokoškolští učitelé považují environmentální vzdělávání a osvětu za samozřejmou součást svého působení a soustavně se vzdělávají v disciplínách dotýkajících se environmentálních souvislostí a důsledků jimi vyučovaných specializací. Absolventi všech vysokoškolských oborů jsou environmentálně kultivovanými osobnostmi, k jejichž prestiži běžně patří důraz na environmentální aspekty vykonávaných profesí.

Cílový stav 2010

Součástí všech studijních programů na školách připravujících učitele je ekologická a environmentální příprava, realizovaná v rovinách oborové, didaktické a osobnostní. Každý student absolvuje výuku základů ekologie, péče o životní prostředí, základů humanitní environmentalistiky, teorie a metodiky EV, a také praktikum ekologické (environmentální) výchovy.

Ve všech neučitelských oborech vysokoškolského studia je vhodně obsaženo environmentální minimum souvisejících znalostí a dovedností včetně environmentální osvěty a komunikace s občany, úředníky i představiteli nevládních organizací v oblasti péče o životní prostředí. U studijních specializací, které svou praktickou činností ovlivňují životní prostředí, se vyučují předměty zaměřené na účinnou prevenci nepříznivých dopadů příslušných oborů na stav a kvalitu životního prostředí.

Jihomoravský kraj podporuje badatelskou a tvůrčí činnost studentů a pedagogů zaměřenou na nalézání ekologicky příznivějších a udržitelnějších způsobů života i využívání krajiny. Finanční podpora se týká především diplomových a doktorandských projektů přispívajících k řešení konkrétních problémů péče o životní prostředí, péče o krajinu, problémů ochrany přírody a environmentálního vzdělávání na území Jihomoravského kraje.

Výchozí stav

Na území JMK působí 11 vysokých škol, z toho je 5 soukromých (převážně zaměřených na management a ekonomiku). Na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity (PdF MU) je ekopedagogické a environmentální přípravě věnován prostor především v oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ, v oboru sociální pedagogika a v aprobačních v kombinaci s biologií. Na výuce předmětů typu Praktika ekologické výchovy se značnou měrou podílí Lipka jako fakultní školské zařízení PdF MU.

Katedra environmentálních studií FSS MU vyučuje v bakalářském i v magisterském stupni obor Humanitní environmentalistika. Velká část studijních programů Přírodovědecké fakulty přímo souvisí s EVVO, výuka je zabezpečována např. Katedrou zoologie a ekologie, Výzkumným centrem pro chemii životního prostředí, Ústavem geologie, Geografickým ústavem apod. Rovněž na Fakultě veterinární

hygieny a ekologie Veterinární a farmaceutické univerzity Brno je ekologickým a environmentálním souvislostem vyučovaných oborů věnován dostatečný prostor.

K příkladům pronikání environmentálních aspektů do technických disciplín v rámci Vysokého učení technického (VUT) patří předmět Tvorba a ochrana krajiny, vyučovaný na Fakultě architektury a předměty zabezpečované Ústavem chemie a technologie ochrany životního prostředí Chemické fakulty. Důležitou či alespoň doplňkovou součástí mnoha oborů Lesnické a dřevařské fakulty, Agronomické fakulty i Zahradnické fakulty Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity (MZLU) jsou předměty týkající se ekologie, krajinné ekologie a péče o životní prostředí. S problematikou EVVO nejbližší souvisí vyučované obory Agroekologie (Agronomická fakulta MZLU) a Krajinné inženýrství (Lesnická a dřevařská fakulta MZLU).

Cílové skupiny

- studenti připravující se pro povolání učitelů, vychovatelů a sociálních pracovníků ve všech pregraduálních a postgraduálních formách studia
- studenti bakalářského, magisterského a doktorského studia ostatních oborů všech vysokých škol v kraji
- pedagogičtí a vědeckí pracovníci vysokých škol

Cíle

Opatření, metody, možné zdroje financování a jiné podmínky realizace cílů

- Z vysokých škol připravujících učitele přichází do praxe nejméně 80 % absolventů s environmentální průpravou ve studované aprobaci a s kladnými přístupy k ekologicky příznivějším způsobům života:
 - Umožňovat pedagogické praxe studentům učitelských oborů v podobě asistentských praxí na základních a středních školách, jakož i ve střediscích ekologické výchovy; těmito praxemi dále podporovat odborný růst studentů a pomáhat školám v naplňování environmentálních průřezových témat ŠVP; tyto praxe zaměřovat především na praktickou pomoc při realizaci ŠVP:
 - Garant: JMK - OŠ KrÚ;
 - Realizátor: zřizovatelé škol ve spolupráci s OŠ KrÚ JMK a fakultami MU připravujícími učitele;
 - Koncepti EVVO JMK na léta 2006–2010 zaslat dopisem hejtmana Pedagogické fakultě a dalším fakultám Masarykovy univerzity jako podklad pro možné zařazení základů environmentalistiky a ekopedagogického praktika do studijních programů učitelských oborů:
 - Garant: JMK - OŠ KrÚ;
 - Realizátor: OŠ a OŽP JMK (dopis hejtmana), PdF a FSS Masarykovy univerzity;
- Úroveň environmentální složky odborné přípravy vysokoškolských studentů je oproti roku 2005 vyšší, neboť výuka řady technických, humanitních, přírodovědných, vojenských i uměleckých oborů byla obohacena o environmentálně zaměřené kurzy a předměty, což dokládá i větší počet a vyšší úroveň diplomových prací souvisejících s řešením problémů životního prostředí:
 - Podporovat tvorbu diplomových prací, které se zabývají řešením konkrétních problémů péče o životní prostředí, péče o krajinu, problémů ochrany přírody a environmentálního vzdělávání na území JMK; nejlepší diplomové práce oceňovat a dosavadní škálu cen rozšířit:
 - Garant: JMK - OŽP a OŠ KrÚ;
 - Realizátor: OŽP KrÚ JMK.

3.2.4 Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Z předcházejících kapitol 3.2.1.1 a 3.2.1.2 vyplývá pro oblast DVPP zásadní cíl - v roce 2010 dosáhnout takové úrovně environmentálního vzdělání pedagogických pracovníků mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol, aby každý vyučující předmětů, které se přímo nebo nepřímo dotýkají problematiky péče o životní prostředí, byl pro tuto výuku plně kompetentní po stránce odborné i metodické.

Cíle

Opatření, metody, možné zdroje financování a jiné podmínky realizace cílů

- Při pořádání akcí v rámci DVPP mít neustále na paměti mimořádnou psychickou náročnost práce učitelů a vychovatelů, a v těchto souvislostech důsledně dbát na soulad vzdělávacích a psychorelaxačních rozměrů vzdělávacích a osvětových akcí pro pedagogy pořádaných Jihomoravským krajem a jeho organizacemi:

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: OŠ KrÚ JMK, Lipka a další organizace zabezpečující DVPP v oblasti EVVO;

- obsah akcí DVPP v oblasti EVVO přednostně zaměřovat na pomoc učitelům při postupném sestavování a uplatňování školních vzdělávacích programů v mateřském, základním i středním školství, na rozšiřování projektové výuky, na přímý kontakt dětí s přírodou, na zařazování environmentálních témat do vyučování v širších environmentálních souvislostech, tzn. s důrazem na domýšlení důsledků lidských zásahů do životního prostředí a na možnosti jejich prevence:

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: organizace zabezpečující DVPP v oblasti EVVO;

- dbát na zvyšování vědomí ekologických souvislostí učitelů všech aprobací, umožňovat učitelským sborům účast na jednorázových vzdělávacích akcích v oblasti EVVO:

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: OŠ KrÚ JMK - doporučením ředitelům škol všech stupňů v JMK; vedení škol všech stupňů v JMK;

- vybudovat a v letech 2007–2008 uvést do plného provozu Kolej Aleše Závěského jako specializované pracoviště Lipky pro environmentální vzdělávání pedagogů a pracovníků veřejné správy Jihomoravského kraje:

Garant: JMK - OŠ KrÚ ve spolupráci s OŽP KrÚ;

Realizátor: OŠ KrÚ JMK a Lipka;

- pro koordinátory a učitele zaměřující se na oblast EVVO pořádat jednou ročně krajské setkání s výměnou zkušeností o účinnosti environmentální osvěty veřejnosti:

Garant: JMK - OŠ KrÚ;

Realizátor: OŠ KrÚ JMK a Lipka (pracoviště Lesní škola Jezírko).

3.3 Environmentální vzdělávání a osvěta v podnikové sféře a zemědělství

Vize

Podnikatelské a zemědělské subjekty v Jihomoravském kraji ve svých aktivitách soustavně zohledňují a běžně uplatňují principy šetrného vztahu k životnímu prostředí. Tyto postoje jsou samozřejmou a na veřejnosti zdůrazňovanou součástí podnikatelského renomé.

Výchozí stav

- Podnikatelské a zemědělské subjekty se prvořadě zaměřují na vytváření zisku, snaha o využívání přírodě šetrných postupů závisí na míře osvícenosti managementu, na jeho informovanosti, ochotě a motivaci se této problematice věnovat. Podnikatelé i zemědělci v některých případech řeší konkurenceschopnost zvyšováním produkce na úkor životního prostředí, poněvadž se jim jedná především o udržení na trhu nebo o vytváření většího zisku.
- Malé a střední firmy a podniky se problematikou environmentálního vzdělávání a osvěty příliš nezabývají, soustředí se zejména na chod a provoz firmy (zachování existence, případně rozvoj), i když určité informace o možnostech méně nákladné ekologizace provozu podniků jsou k dispozici - např. brožura „V podniku ekologicky“ (STEP, 2005). Většinou jim chybí dostatečný přehled o závazné legislativě v ŽP a jejich dopadech na podnikatele a zemědělce, nemají úplný přehled o strategických dokumentech Jihomoravského kraje, jako jsou např.: Koncepce ochrany přírody, Koncepce rozvoje vinařství, Koncepce rozvoje ovocnictví, Větrná eroze půdy v JMK a další, což u zemědělců vede k ne vždy vhodné volbě agrotechnických postupů při obdělávání půdy.
- Některé menší nebo střední podnikatelské a zemědělské subjekty jsou do environmentálně šetrného chování a vytváření systémů jakosti motivovány potenciálními zakázkami velkých odběratelů.
- Velké firmy řeší většinou problematiku environmentálních opatření a systémů jakosti ve vlastní režii. Sílicí tlak konkurence je nutí uplatňovat systémy jakosti, také možnost kontroly ze strany státních orgánů je vzhledem k důsledkům dopadu jejich činnosti většinou vyšší než u malých podniků, což nutí větší subjekty sledovat platnou legislativu a dodržovat důsledně daná pravidla. Významný vliv na zavádění systémů jakosti mají i zahraniční mateřské firmy - ty obvykle automaticky zavádějí obdobné systémy i u svých dceřiných firem v ČR.
- Lze konstatovat, že v podnikové a zemědělské sféře převládá nedostatečná znalost systému environmentálního managementu a možností jeho využívání. Přestože ČR ve srovnání se světem a Evropou prozatím výrazně zaostává v počtu firem se zavedenými systémy environmentálního řízení, patří v rámci nových členských států EU společně s Maďarskem a Polskem k zemím s nejvyšším počtem firem s ISO 14001. V ČR bylo k 31. 3. 2005 celkem 1315 podnikatelských subjektů s ISO 14001/EMAS. V Jihomoravském kraji bylo k tomuto datu evidováno přes 150 firem, z toho nejvíce v Brně (108). Jihomoravský kraj má významné postavení mezi regiony ČR ve srovnání počtu společností zabývajících se poradenstvím, školením a zaváděním systémů environmentálního řízení (EMS) - z celkových 93 poradenských subjektů má v Jihomoravském kraji sídlo 21 firem (23 %).
- V České republice zastává funkci výkonného orgánu Programu EMAS Agentura EMAS, působící v rámci české informační agentury ŽP CENIA. Úkolem této agentury je zajišťování Programu EMAS v souladu s usneseními vlády ČR č. 466/1998 a č. 651/2002. V rámci své činnosti poskytuje Agentura EMAS veřejné informace o Programu EMAS a environmentálním managementu, registruje organizace s validovaným EMAS, spravuje národní Registr EMAS, vede další databáze související s environmentálním managementem a vyvíjí propagační, osvětovou a publikační činnost v rámci Programu EMAS.

Cílový stav 2010

Pro podnikatelské subjekty je zajišťováno systematické předávání informací s důrazem na environmentální legislativu. Podniky předcházejí vzniku a eskalaci problémů v oblasti dodržování environmentálních předpisů využíváním cíleného poradenství a respektováním šetrných přístupů k životnímu prostředí. Zavádění systémů řízení podniků a auditů z hlediska životního prostředí v podnikatelských subjektech (EMAS atd.) je podporováno Jihomoravským krajem. JMK spolupracuje s podniky využívajícími environmentální technologie (např. v rámci veletrhu pro tvorbu a ochranu ŽP). Je vytvořena funkční síť organizací zaměřených na agroenvironmentální programy v JMK.

Cílové skupiny:

- podnikatelské subjekty
- zemědělské subjekty

Cíle

Opatření, metody, možné zdroje financování a jiné podmínky realizace cílů

- Pro podnikatelské a zemědělské subjekty je zajišťováno systematické předávání informací s důrazem na environmentální legislativu:
 - Na základě spolupráce s CENIA, Agenturou EMAS získat vstupní informace o potřebách podnikatelského sektoru v oblasti poskytování informací ze strany veřejné (regionální i místní) správy a pro vytvoření programu školení a seminářů:
Možné zdroje financování: JMK (33 SRP¹), INTERREG IIIA
Garant: JMK - OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP KrÚ JMK;
 - uskutečnit tématický seminář, příp. školení v oblasti environmentální legislativy a životního prostředí:
Možné zdroje financování: JMK (33 SRP), ESF (OP RLZ)
Garant: JMK - OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP KrÚ JMK;
 - spolupracovat při pořádání veletrhu techniky pro tvorbu a ochranu životního prostředí ENVI Brno:
Možné zdroje financování: JMK (33 SRP)
Garant: JMK – náměstek hejtmana, OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP KrÚ JMK;
- Zavádění systémů řízení malých a středních podniků a auditů z hlediska životního prostředí v podnikatelských subjektech (EMAS, ISO 14001) je podporováno Jihomoravským krajem:
 - Podporovat zavádění a ověřování funkčnosti systémů řízení podniků a auditů z hlediska životního prostředí: garant připraví návrh výběru podporovaných systémů (EMAS, ISO 14001 atd.), který projedná KKS:
Možné zdroje financování: MPO (Program TRH), SFŽP, JMK (např. 33 SRP)
Garant: JMK - OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP KrÚ JMK ve spolupráci s KHK;

¹ Projekt Zvyšování projektové absorpční kapacity Jihomoravského kraje (v rámci opatření 3.3. SRP)

- Podpora a propagace projektů předložených Místními akčními skupinami (MAS) v oblasti EVVO a životního prostředí:

→ Prezentovat šetrné podnikatelské přístupy v Jihomoravských ekolistech, na portále EVVO, případně cestou soutěží pořádaných k tématu životního prostředí:

Možné zdroje financování: JMK, Interreg

Garant: JMK - OŽP KrÚ;

Realizátor: OŽP ve spolupráci s ORR JMK, RRA JMK, KHK.

3.4 Environmentální vzdělávání a osvěta ve veřejné správě

Vize

Pracovníci veřejné správy při veškerém jednání a rozhodování běžně uplatňují zásady péče o zdravé životní prostředí a do praxe prosazují ekologicky příznivější řešení, pravidla i technologie. Environmentální osvěta, spolupráce a podpora pracovišť a zařízení zřizovaných krajem, ale i nestátních neziskových organizací je samozřejmou součástí pracovního výkonu všech pracovníků veřejné správy. Provoz úřadů všech stupňů veřejné správy je příkladem environmentálně odpovědných postojů směřujících k udržitelným způsobům rozvoje obcí, mikroregionů i krajů.

Výchozí stav

- Zastupitelstvo Jihomoravského kraje schválilo Koncepti EVVO Jihomoravského kraje v listopadu 2002, následně ustavil ředitel KrÚ Krajskou koordinační skupinu EVVO, která působí jako poradní orgán ředitele a v souladu s platnou koncepcí se snaží koordinovat její naplňování ve všech cílových skupinách,
- na Odboru životního prostředí i na Odboru školství KrÚ JMK byly pro oblast EVVO vyčleněny části pracovních náplní vždy jednoho pracovníka tak, že pracovníce OŽP se věnuje především environmentálnímu vzdělávání úředníků, osvětě veřejnosti a podpoře NNO, pracovník OŠ má na starosti zejména environmentální výchovu a vzdělávání na školách všech stupňů;
- všichni úředníci KrÚ (422 osob) byli během roku 2004 proškoleni v kurzu environmentálního minima;
- do výběrových řízení prováděných Jihomoravským krajem byla částečně zahrnuta environmentální kritéria, např. kvalifikačními požadavky na ISO, EMAS apod.;
- obcím a mikroregionům je poskytován pravidelný informační servis prostřednictvím bulletinu Jihomoravské ekolisty a v příloze Jihomoravské listy v deníku DNES;
- v roce 2005 byly zahájena projektová příprava rekonstrukce budovy budoucího krajského pracoviště pro environmentální vzdělávání dospělých - Kolej Aleš Závěského (AZK);
- odbor životního prostředí KrÚ zabezpečuje poradenství k získávání finančních prostředků z krajských i evropských zdrojů, poskytuje konzultace a pořádá školení v oblasti odpadového hospodářství, péče o zeleň apod.

Cílový stav 2010

- Provoz KrÚ JMK po všech stránkách vyhovuje environmentálně náročným požadavkům na provoz včetně nakládání s odpady a vodou, spotřeby materiálu a energií, autoprovozu apod.; úřad je pracovištěm, které na návštěvníky i vlastní pracovníky působí ekologicky příznivě;
- plně funkční informační server KrÚ pro oblast EVVO poskytuje aktuální informace o projektech naplňujících akční plán Koncepte EVVO JMK, o dotacích, vyhlášených soutěžích, připravovaných vzdělávacích a osvětových akcích, výběrových řízeních apod.;
- je zajištěna koordinace a spolupráce mezi jednotlivými odbory Krajského úřadu, jakož i soustavná spolupráce se subjekty věnujícími se EVVO v JMK;
- pracovníci KrÚ vycházejí vstříc žadatelům o dotace k naplňování Koncepte EVVO JMK a průběžně jim poskytují metodickou pomoc;

- pracovníci KrÚ JMK široce spolupracují s nestátními neziskovými organizacemi a poskytují jim informace o životním prostředí a prostor k účasti na tvorbě koncepcí a rozhodnutí v životním prostředí ve smyslu zákonných předpisů v platném znění;
- pracovníci odborů životního prostředí a souvisejících oblastí se na všech úrovních veřejné správy průběžně vzdělávají prostřednictvím vzdělávacích programů poskytovaných mj. specializovaným pracovištěm pro environmentální vzdělávání dospělých - Kolejí Aleše Závěského, Zahradnickou fakultou MZLU a dalšími akreditovanými vzdělávacími subjekty;
- v JMK funguje spolehlivá síť odborně způsobilých ekologických a spotřebitelských poraden.

Cílové skupiny

- pracovníci krajského úřadu a krajem zřízených organizací
- starostové obcí v JMK
- členové Zastupitelstva JMK
- vedoucí a pracovníci odborů životního prostředí obcí s rozšířenou působností
- představitelé NNO, s nimiž úzce spolupracují úředníci veřejné správy

Cíle

Opatření, metody, možné zdroje financování a jiné podmínky realizace cílů

- Zásady EVVO jsou pevně zakotveny ve strategických dokumentech JMK, zabezpečeny jsou trvalé zdroje finanční podpory environmentálního vzdělávání a osvěty v JMK;
- pracovníci KrÚ a pověřených obecních úřadů zabezpečující agendy týkající se péče o životní prostředí jsou pravidelně školeni a sami se lektorsky zapojují do procesu celoživotního vzdělávání v environmentálních tématech, včetně práva na informace o životním prostředí a spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi v péči o životní prostředí:
 - Dbát na důsledné naplňování principů EVVO obsažených ve strategických dokumentech JMK:
 - Garant: JMK - náměstek hejtmána pro oblast ŽP, OŽP KrÚ;
 - Realizátor: OŽP KrÚ JMK;
 - Krajskou koordinační skupinu EVVO inovovat na základě provedené analýzy dosavadní činnosti a zkušeností z realizace projektu Síť EVVO JMK, upřesnit její roli a kompetence a transformovat ji do akceschopné podoby tak, aby se stala aktivním koordinátorem a supervizorem naplňování Koncepce EVVO JMK:
 - Garant: ředitel KrÚ ve spolupráci s vedoucími OŽP KrÚ JMK a OŠ KrÚ JMK;
 - Realizátor: OŽP ve spolupráci s OŠ KrÚ JMK;
 - pravidelně zprostředkovávat obcím a pracovníkům veřejné správy aktuální informace o nových předpisech, námětech a možnostech šíření a podpory environmentální osvěty veřejnosti prostřednictvím webu JMK, Jihomoravských ekologů a dalších informačních prostředků:
 - Garant: JMK - OŽP KrÚ;
 - Realizátor: OŽP ve spolupráci s OŠ KrÚ JMK;
 - školit pracovníky veřejné správy v kraji o právech a povinnostech při poskytování informací v oblasti životního prostředí a zajištění účasti veřejnosti na tvorbě koncepcí a rozhodnutí v oblasti životního prostředí ve smyslu zákonných předpisů (zejm. podle zákona č. 123/1998 Sb., o právu

na informace v životním prostředí, a Aarhuské úmluvy); zajistit, aby v úřadech, kde je to možné, byly k dispozici všechny informace týkající se životního prostředí a jeho ochrany (včetně územně plánovací dokumentace, hodnocení dopadů staveb na životní prostředí - EIA apod.) v elektronické podobě:

Garant: JMK - OŽP KrÚ;

Realizátor: OŽP a OŠ KrÚ JMK, městské a obecní úřady v JMK;

→ uvést do provozu krajské pracoviště pro vzdělávání dospělých v oblasti EVVO a jeho prostřednictvím realizovat vzdělávací programy pro pracovníky veřejné správy, učitele, ekopedagogy i pedagogy volného času:

Garant: JMK - OŠ a OŽP KrÚ;

Realizátor: Lipka ve spolupráci s OŠ a OŽP KrÚ JMK;

- Sníží se nepříznivé dopady provozu veřejné správy a krajem zřízených organizací na životní prostředí, zvýšení hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti vynaložených prostředků na provoz i údržbu budov, kanceláří a veškerého zařízení ve vlastnictví JMK:

→ Podporovat a navrhopvat postupy a metody k realizaci „zeleného úřadu“ včetně stanovení postupu ekologizace provozu úřadu, např. propagovat a podporovat instalace a provoz zařízení využívajících obnovitelné zdroje paliv a energií v objektech a provozech budov Krajského úřadu JMK a budov ostatních orgánů veřejné správy v JMK:

Garant: JMK - OŽP KrÚ;

Realizátor: OŽP KrÚ JMK, starostové obcí a měst; oddělení hospodářské správy KrÚ JMK;

→ pro zajišťování běžného provozu všech pracovišť veřejné správy nabídku ekologicky šetrných výrobků:

Garant: JMK - OŽP KrÚ;

Realizátor: OŽP KrÚ JMK, starostové obcí a měst;

→ prosazovat ekologicky šetrnější kancelářský provoz včetně rozšiřování elektronické komunikace mezi orgány veřejné správy JMK:

Garant: JMK - ředitel KrÚ;

Realizátor: OŽP ve spolupráci s OŠ KrÚ JMK a OI KrÚ JMK;

- Do výběrových řízení organizovaných veřejnou správou jsou zaváděna kritéria environmentální šetrnosti:

→ Ve výběrových řízeních připravovaných veřejnou správou prosazovat požadavek dodržování principů šetrných k životnímu prostředí:

Garant: JMK - OŽP KrÚ;

Realizátor: OŽP KrÚ JMK;

- Jsou vytvořeny a v praxi fungují motivační nástroje pro ekologicky šetrné chování jiných institucí:

→ Propagovat a podporovat nabídky seminářů, kurzů a školení v oblasti EVVO pro představitele a pracovníky veřejné správy, podnikatelského i neziskového sektoru:

Garant: JMK - OŽP KrÚ;

Realizátor: OŽP KrÚ JMK;

- Je zabezpečena komunikace a spolupráce Jihomoravského kraje a NNO v oblasti EVVO a ŽP:

→ Pořádat pravidelná setkání s NNO JMK, představiteli JMK a zástupci KrÚ JMK formou každoročních konferencí:

Garant: JMK - OŽP KrÚ;
Realizátor: OŽP KrÚ JMK, OŠ KrÚ JMK, NNO JMK.

Možné finanční zdroje

- grantové programy EVVO a finanční příspěvky z rozpočtu kraje;
- využití evropských a státních prostředků (ESF, SFŽP, MŽP, MŠMT).

4. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Zpracování 3. kapitoly Konceptce EVVO JMK je řešeno odděleně pro hlavní cílové skupiny. Činnosti, které zasahují dvě nebo více cílových skupin, jsou vyčleněny do tzv. průřezových témat. Jedná se zejména o propagaci, spolupráci a řešení rovného přístupu k informacím a službám EVVO pro všechny obyvatele Jihomoravského kraje s důrazem na tzv. bílá místa, tj. oblasti, ve kterých je dosud EVVO zabezpečována nedostatečně. Řešení úkolů vyplývajících z průřezových témat bude jedním z hlavních úkolů Krajské koordinační skupiny. V období 2006 – 2007 budou pro průřezová témata zpracovány analýzy, cíle a navrhovaná opatření. Nejpozději v období 2008 – 2010 budou tato opatření začleněna do akčního plánu Konceptce EVVO JMK a postupně realizována.

4.1 Komunikace, propagace a práce s médii

Vize

Ekologicky příznivé postoje, šetrné spotřebitelství a udržitelný rozvoj jsou základními pilíři pro veškeré rozhodování na úrovni JMK a KrÚ JMK. Jihomoravský kraj soustavně komunikuje se všemi cílovými skupinami o problematice EVVO, cíleně podporuje veškeré aktivity neziskového i podnikatelského sektoru v oblasti ekologizace, a průběžně komunikuje o způsobech podpory se všemi cílovými skupinami. JMK a KrÚ JMK jsou příkladem v oblasti podpory udržitelného rozvoje i „zeleného úřadování“ a náležitě tuto skutečnost propagují. JMK je mezi cílovými skupinami znám jako aktivní propagátor ekologicky šetrného podnikání a chování.

Opatření pro období 2006–2007

- Při propagaci EVVO KKS úzce spolupracuje s oddělením informací a styku s veřejností KrÚ JMK;
- koordinací aktivit EVVO s mezirezortní a mezisektorovou působností bude pověřen pracovník KrÚ;
- KrÚ zřídí a do provozu uvede portál ekologické výchovy a zajistí jeho průběžnou aktualizaci;
- jihomoravské ekolisty budou nadále vycházet 2× ročně, bude posouzena možnost jejich šíření mezi širší spektrum adresátů;
- aktivity EVVO budou nadále prezentovány ve spolupráci s oddělením informací a styku s veřejností v Jihomoravských ekolistech a jiném tisku.

4.2 Spolupráce v oblasti EVVO

Vize

Mezi organizacemi činnými v EVVO probíhá výměna informací o pořádaných akcích a službách, koordinovaně se uskutečňují společné akce v rámci kraje i v rámci menších regionů. Existuje databáze subjektů aktivních v EVVO. Funguje účinná metodická podpora a průběžné poskytování konzultací, materiálů, publikací a informací směrem k subjektům činným v EVVO. Daří se konkrétní spolupráce mezi kraji, zejména v rámci NUTS II Jihovýchod, a na celostátní úrovni. EVVO je rovněž začleněna do mezinárodní spolupráce. JMK respektuje nestátní neziskové organizace působící v oblasti péče o životní prostředí a v environmentální osvětě jako rovnocenné partnery.

Opatření pro období 2006 – 2007

- Sedmý a další ročníky regionální konference o environmentální výchově budou obohaceny o účast podnikatelů, úředníků, nestátních neziskových organizací a dalších cílových skupin zabývajících se otázkami péče o životní prostředí a EVVO v JMK;
- každoročně bude pořádáno setkání s jihomoravskými nestátními neziskovými organizace na Krajském úřadě Jihomoravského kraje;
- koordinací aktivit v oblasti spolupráce v EVVO s mezisektorovou působností bude pověřen pracovník KrÚ (viz kap. 4.1);
- KKS vytvoří podmínky pro vyhlášení soutěže pro subjekty veřejné správy.

4.3 Zajištění rovného přístupu k aktivitám EVVO

Vize

Všem obyvatelům Jihomoravského kraje je umožněn přístup k informacím a službám v environmentálním vzdělávání, výchově a osvětě.

Opatření pro období 2006–2007

1. KKS připraví vyhodnocení tzv. bílých míst v zabezpečování EVVO na území JMK;
2. KKS bude pravidelně vyhodnocovat obsah portálu EVVO a poskytovat podněty na další doplnění, aktualizaci portálu apod.;
3. Koordinací aktivit pro podporu EVVO v oblastech tzv. bílých míst bude pověřen pracovník KrÚ (viz kap. 4.1).

5. ORGANIZAČNÍ ZABEZPEČENÍ SYSTÉMU EVVO

5.1 Koordinace zajišťování koncepce v rámci JMK

Jihomoravský kraj prostřednictvím Odboru životního prostředí a Odboru školství Krajského úřadu JMK koordinuje naplňování Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, která vychází ze závazných úkolů uložených krajům usneseními vlády ČR č. 1048/2000 a č. 1010/2002 ke Státnímu programu EVVO, jeho příslušných akčních plánů (usnesení vlády ČR č. 991/2003 týkající se Akčního plánu na léta 2004 – 2006) a z Programu rozvoje kraje.

Předložená koncepce respektuje příslušná ustanovení Zákona č. 123/98 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění zákona č. 132/2000 Sb. a zákona č. 6/2005 Sb., vychází z principů udržitelného rozvoje ve smyslu usnesení vlády č. 1242/2004 ke strategii udržitelného rozvoje České republiky. Koncepce rovněž navazuje na Program rozvoje Jihomoravského kraje (zejm. oblasti „Lidské zdroje“ a „Životní prostředí“). Jihomoravský kraj přímo plní vybrané úkoly aktuálního akčního plánu ke koncepci EVVO a zároveň vytváří podmínky pro plnění úkolů realizovaných městy a obcemi, nestátními neziskovými organizacemi, školami, školskými zařízeními apod.

5.2 Subjekty zodpovědné za plnění koncepce a akčního plánu

Ředitel Krajského úřadu JMK

je zodpovědný za plnění Koncepce EVVO a jejího akčního plánu. Jmenuje Krajskou koordinační skupinu, která průběžně iniciuje, kontroluje a vyhodnocuje implementaci koncepce, zpracovává návrhy k naplňování a aktualizaci koncepce a akčních plánů.

Krajská koordinační skupina (KKS)

je složena z členů jmenovaných ředitelem KrÚ JMK. Tvoří ji členové Rady JMK, vedoucí OŽP, OŠ, ORR, zaměstnanci KrÚ pověřeni realizací EVVO, zástupce školského zařízení pro environmentální vzdělávání zřízeného krajem. Zasedání KKS se řídí dle jednacího řádu. Vzhledem k náročnosti aktualizované koncepce bude jedním z prvních úkolů KKS v roce 2006 připravit vlastní transformaci na orgán, který bude pružněji reagovat na potřeby při naplňování koncepce.

Úkolem KKS je zejména:

- průběžně iniciovat, kontrolovat, navrhopvat a vyhodnocovat náležitý postup implementace krajské koncepce EVVO; věnovat zvláštní pozornost průřezovým tématům (např. média, bílá místa, spolupráce) a vypracovat podklady pro jejich řešení;
- doporučovat výši jednotlivých grantů udělovaných krajem v rámci dotačních titulů Akčního plánu Koncepce EVVO Jihomoravského kraje;
- vypracovávat návrhy akčních plánů Koncepce EVVO pro jednotlivé kalendářní roky, kontrolovat jejich plnění a navrhopvat výše finančních prostředků pro dotační tituly vyhlášené JMK v oblasti EVVO při přípravě rozpočtu JMK na další kalendářní rok;
- připravovat odborům životního prostředí a školství, resp. Radě či Zastupitelstvu JMK podklady pro pravidelná vyhodnocení stavu naplňování koncepce EVVO.

Odbor životního prostředí

je hlavním koordinátorem uplatňování koncepce EVVO pro obce, veřejnost, NNO a podnikatele.

Odbor školství

je koordinátorem realizace koncepce v oblasti školní a mimoškolní EVVO.

Odbor regionálního rozvoje

je spolupracujícím odborem při naplňování koncepce pro obce a podnikatelskou sféru.

Pracovníci KrÚ pověření koordinací a realizací EVVO

V rámci KrÚ JMK jsou pověřeni zajištěním EVVO dva zaměstnanci. Úkolem pracovníka OŽP je zajistit návaznost environmentálních zřetelů mezi jednotlivými odbory Krajského úřadu a vzájemné propojení mezi pracovníky těchto odborů pověřenými spoluprací s OŽP. Dále tento pracovník vytváří podmínky pro plnění koncepce v oblastech osvěta veřejnosti, vzdělávání podnikatelů a vzdělávání veřejné správy. Úkolem zaměstnance OŠ je vytvářet podmínky pro realizaci EVVO v jihomoravských školách, školských zařízeních a v mimoškolní EVVO.

Pracovníci KrÚ pověření EVVO zabezpečují zejména tyto činnosti:

- realizují vybrané (přesně stanovené) úkoly AP, které vyžadují kontaktování nových osob, navázání spolupráce, organizaci spolupráce více nezávislých subjektů (např. setkání pracovních skupin apod.);
- podporují aktivity vedoucí k plnění dalších úkolů AP, oslovují možné spolupracovníky;
- jsou iniciátory plnění AP, hledají možnosti, které zatím byly podceněny či přehlíženy, snaží se najít příležitost k jejich řešení;
- u průběžných úkolů předkládají hodnocení plnění AP ve stanovených termínech za uplynulý rok, u jednorázových akcí vždy po dokončení úkolu;
- sestavují podklady pro hodnocení plnění koncepce vždy po 2 letech;
- hledají a zpracovávají náměty na medializaci, spolupracují s oddělením informací a styku s veřejností;
- sledují a doplňují webové stránky - portál EVVO;
- zveřejňují dotace přidělené odbory ŽP a školství na webu JMK;
- provádějí poradenství pro podávání žádostí o dotace;
- připravují pro krajskou koordinační skupinu náměty pro financování jednotlivých opatření koncepce;
- připravují podkladové materiály a pořizují zápisy z jednání KKS a pracovních skupin;
- koordinují aktivity EVVO s mezirezortní a mezisektorovou působností;
- koordinují aktivity pro podporu EVVO v oblastech tzv. bílých míst;
- spolupracují na projektech kraje, které mají v náplni aktivity EVVO.

Realizátor vybraných úkolů akčního plánu

jsou buď zaměstnanci KrÚ přímo pověřeni vedoucím odboru životního prostředí či odboru školství, anebo jsou to organizace či jednotlivci vybraní na základě výběrového řízení.

5.3 Způsob vyhodnocování koncepce a akčního plánu

Hodnocení plnění akčního plánu

1. Hodnocení **jednotlivých úkolů** akčního plánu zpracovávají jejich **realizátoři** po skončení úkolu, resp. průběžně za uplynulý rok, jedná-li se o dlouhodobý úkol;
2. hodnocení realizace celého akčního plánu (viz dále) je zpracováno vždy v lednu za předcházející kalendářní rok a je předloženo k projednání KKS a řediteli KrÚ;
3. hodnocení realizace **celého akčního plánu** zpracovává **pověřený pracovník OŽP**, ke zpracování má k dispozici hodnocení jednotlivých úkolů předložená jejich realizátory;
4. na hodnocení logicky navazuje návrh akčního plánu pro příští období;

5. hodnocení musí mimo vlastní plnění obsahovat i popis důvodů a podmínek, které míru plnění, resp. neplnění ovlivnily (např. finanční prostředky z jiných zdrojů, nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců atp.).

Hodnocení plnění koncepce

1. Plnění koncepce bude zhodnoceno po dvou letech v návaznosti na plnění akčního plánu těmito způsoby:
 - a) bude zhodnoceno plnění dvouletého AP s přihlédnutím k dalším navrženým úkolům, které ještě nezačaly být realizovány;
 - b) dojde k přehodnocení cílů a na ně navazujících úkolů;
 - c) hodnocení zpracuje pověřený pracovník OŽP ve spolupráci s garanty a realizátory úkolů.
2. Hodnocení naplňování koncepce bude předloženo KKS, řediteli KrÚ a zveřejněno na portálu EVVO.

5.4 Financování EVVO v Jihomoravském kraji

Finanční pokrytí pro plnění úkolů stanovených koncepcí může být zajištěno z rozpočtu JMK, z rozpočtů měst a obcí, ze SFŽP ČR, fondů EU a dalších zdrojů.

JMK zajišťuje formou zakázek především soustavné celokrajské činnosti v EVVO vyplývající z koncepce, formou příspěvků a grantových schémat podporuje další rozvoj EVVO, včetně podpory nových iniciativ, které přispívají k naplňování Koncepce EVVO JMK.

Tato koncepce byla schválena Radou Jihomoravského kraje na její 64. schůzi dne 6.4. 2006 usnesením č. 3618/06/R 64.